

Vergaderjaar 1992-1993 Nr. 9*

21 073

Bepalingen met betrekking tot het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek)

NADER VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR WETENSCHAPPSBELEID EN HOGER ONDERWIJS¹

Vastgesteld 22 september 1992

Allereerst vroegen de leden van de commissie aan de regering om een reactie op de brief van de Onderwijsraad van 28 augustus 1992 inzake artikel 6.3 van het wetsvoorstel.

Met belangstelling hadden de leden van de fractie van het **CDA** kennis genomen van de memorie van antwoord. Naar aanleiding van de antwoorden wensten zij op bepaalde punten de discussie met de regering voort te zetten.

– Uit het antwoord met betrekking tot de omschrijving van het wetenschappelijk onderwijs trokken deze leden de volgende conclusies:

- a. naar het oordeel van de regering omvat het wetenschappelijk onderwijs niet langer de vorming, doch slechts de voorbereiding tot de zelfstandige beoefening van de wetenschap;
- b. «het bevorderen van het inzicht in de samenhang van de wetenschappen» is in artikel 1 WWO geformuleerd als een fundamentele doelstelling, op dezelfde hoogte als de overige doelstellingen.

Naar het oordeel van de regering is dit géén fundamentele doelstelling, doch slechts een «aspect», een «afgeleide». Op grond van het bovenstaande konden deze leden tot géén andere conclusie komen dan dat de zienswijze van de huidige regering met betrekking tot het wetenschappelijk onderwijs fundamenteel verschillend is van de visie die de wetgever neergelegd heeft in artikel 1 WWO.

– Met waardering hadden de leden van de CDA-fractie kennis genomen van de bij verschillende opmerkingen gedane toezegging dat deze zouden worden meegenomen bij «een» eerstvolgende wijziging van de WHW. Zij namen aan dat bedoeld werd te formuleren «de» eerstvolgende wijziging.

– Met betrekking tot artikel 1.1 onder lid i, wensten deze leden hun vraag te verduidelijken. De daar geformuleerde eis van rechtspersoonlijkheid valt voor de bijzondere bekostigde instellingen te beschouwen als

¹ Samenstelling:

Braks (CDA), Kuiper (CDA), Postma (CDA), Kassies (PvdA), Van Ooijen (PvdA), Soetenhorst-De Savornin Lohman (D66), Vis (D66), Van Boven (VVD), Ginjaar (VVD) (voorzitter), De Boer (Groen Links), Holdijk (SGP), Schuurman (RPF) en Veling (GPV).

* De vorige stukken inzake dit wetsvoorstel zijn verschenen onder de nrs. 264, 264a en 264b, vergaderjaar 1991-1992.

een bekostigingsvoorwaarde. Dezelfde eis wordt echter ook gesteld ten aanzien van de aangewezen bijzondere instellingen. Juridisch is de eis van rechtspersoonlijkheid voor die instellingen niet te beschouwen als een bekostigingsvoorwaarde, die gebaseerd is op artikel 23, vijfde tot en met zevende lid Grondwet. De eis is echter wel een beperking van de onderwijsvrijheid. Gaarne zouden deze leden vernemen welke grondwettelijke bepaling deze beperking van de onderwijsvrijheid veroorzaakt.

– Artikel 1.3, vierde lid: «bevordering van de uitdrukkingsvaardigheid in het Nederlands». Gaarne zouden deze leden vernemen welke inspanning van de instellingen verwacht wordt. Op welke wijze en door wie wordt getoetst of de inspanning van de instellingen op dit terrein voldoende is?

Deze leden hechtten er aan op te merken dat èn de discussie van de afgelopen jaren èn de opname in artikel 1.3, vierde lid, duidelijk maakten dat op dit punt van de ministers géén afwachtende houding verwacht werd. Gaarne zouden zij vernemen welk beleid door de ministers op dit punt gevoerd zal worden.

– Artikel 2.3 derde lid.

Uit het antwoord concludeerden de aan het woord zijnde leden dat – naar het oordeel van de regering – niet de maatschappelijke ontwikkelingen als zodanig doorslaggevend zijn, doch uitsluitend indien deze in de perceptie van de ministers gewenst zijn. De maatschappelijke ontwikkelingen zelve – aldus de regering – zijn dus niet sturend, doch de regering stuurt. Op dit punt is dus géén sprake van een afstandelijke, afwezige of terughoudende overheid.

– Artikel 4.6.

De leden van de CDA-fractie vroegen op grond van welke argumenten de regering het noodzakelijk acht de zinsnede «van gelijke inhoud» op te nemen. In vergelijking met de WWO betekent dit een verdere inperking van de vrijheid van de bijzondere instellingen. Deze leden zouden gaarne vernemen waarom die vrijheid onder de WWO nog wel gegund werd en waarom dat nu ineens onmogelijk is. Een eenvoudige verwijzing naar «de overige onderwijssectoren» vermocht hen niet te overtuigen van de noodzaak van deze wijziging, zeker niet nu het wetsvoorstel juist beoogt de autonomie van de instellingen te vergroten.

Wat het zogenoemde «doorcontracteren» betreft, merkten deze leden op dat doorcontracteren niet verplicht is in de zin van dwingend recht; het is slechts een voorwaarde waaraan ter wille van de bekostiging voldaan dient te worden.

Deze leden zouden aan de regering de volgende casus willen voorleggen: het bevoegd gezag van een bijzondere instelling sluit met een toekomstige werknemer een arbeidsovereenkomst met een gunstiger inhoud dan bedoeld in de algemene maatregel van bestuur. Wat zijn dan de juridische consequenties?

– Artikel 5.2.

Uit de memorie van antwoord, bladzijde 6 en 25, begrepen deze leden dat het niet tot bevoegdheid van de inspectie behoort, zelf de kwaliteit van het hoger onderwijs te toetsen.

– Artikel 6.5.

De met betrekking tot dit artikel gemaakte opmerkingen konden de leden niet overtuigen. De situatie is deze: de kwaliteit van het onderwijs in een opleiding is gedurende een reeks van jaren onvoldoende geweest. Op grond daarvan wordt de instelling de bevoegdheid ontnomen getuigschriften uit te reiken. Desalniettemin kan aan reeds ingeschreven

studenten wél een getuigschrift worden uitgereikt. Zij ontvangen dus een getuigschrift van een opleiding waarvan de minister zelf verklaard heeft dat gedurende een reeks van jaren de kwaliteit van het onderwijs onvoldoende is geweest.

De gekozen oplossing van het derde lid kwam de leden dan ook onwenselijk voor. Zij verzochten de regering een andere oplossing te bewerkstelligen en daarbij als randvoorwaarde te hanteren, dat getuigschriften alleen worden uitgereikt met betrekking tot opleidingen die kwalitatief goed zijn.

– Artikel 7.16, tweede lid.

In de memorie van antwoord, bladzijde 8 werd daarover het volgende opgemerkt: «Indien dit naar het oordeel van één of beide Kamers noodzakelijk is, kan de verantwoordelijke minister worden verzocht een wijziging te bevorderen van de algemene maatregel van bestuur».

Gaarne zouden de leden vernemen of de minister een dergelijk verzoek zal inwilligen.

– Artikel 7.19, tweede lid.

Deze leden constateerden dat het, met het inwerkingtreden van de WHW, niet meer mogelijk is een eredoctoraat te verlenen wegens «zeer uitstekende niet-wetenschappelijke verdiensten». Indien een universiteit dit wél zou doen, zou deze daarmee handelen in strijd met de wet. Een dergelijk besluit zou dan vernietigd moeten worden wegens strijd met het recht.

Teneinde dergelijke situaties te voorkomen, drongen deze leden op een spoedige wijziging van de WHW aan.

– Artikel 7.53, tweede lid.

Juist de verwijzing naar artikel 7.24, waar de term «vooropleidingseis» gebruikt wordt, had genoemde leden tot de suggestie gebracht dat dan ook hier de term «vooropleiding» gebezigd diende te worden. In genen dele overtuigd door het antwoord van de bewindslieden, wensten zij hun suggestie te handhaven.

– Artikel 8.1, vierde lid, en 9.19, eerste lid.

Deze leden wensten hun vraag als volgt te verduidelijken: In artikel 9.16 worden de bevoegdheden van de universiteitsraad opgesomd. Moet artikel 9.19 en het antwoord in de memorie van antwoord (blz. 9) nu aldus worden verstaan, dat het volgens de regering mogelijk is, de in artikel 9.16 opgesomde bevoegdheden elk bij afzonderlijk besluit over te dragen aan het college van bestuur, zodat uiteindelijk alle bevoegdheden overgedragen zijn? Deze leden konden zich niet voorstellen dat de regering dát bedoelde in haar antwoord.

Concreet zouden zij gaarne van de regering vernemen:

– welke bevoegdheid/bevoegdheden kunnen nooit worden overgedragen?

– welke bevoegdheid/bevoegdheden kunnen wel worden overgedragen?

– welke bevoegdheid/bevoegdheden kunnen wel worden overgedragen, maar niet in combinatie?

Voor het belang van deze discussie verwezen de leden naar een analoge discussie in de Eerste Kamer met betrekking tot artikel 157 van de nieuwe Gemeentewet.

– Artikel 9.7a en 9.18, tweede lid.

Nu kennelijk bedoeld wordt **alle** besluiten van de universiteitsraad en **alle** voorzieningen ten behoeve van de studenten, stelden deze leden voor dit tot uiting te laten komen door toevoeging van het lidwoord «de».

Mogelijke misverstanden zouden daardoor kunnen worden voorkomen. De leden wensten dezelfde opmerking te maken met betrekking tot artikel 9.61.

– Artikel 9.63.

In de memorie van antwoord (blz. 9) troffen de leden van de CDA-fractie de volgende zin aan: «Het college van dekanen is een dergelijk bestuursorgaan» (d.w.z. bestuursorgaan van de universiteit). Nu lazen de leden in artikel 9.4, eerste lid, de volgende bepaling:

«De bestuursorganen van de universiteit zijn het college van bestuur en de universiteitsraad».

Op grond van deze bepaling konden zijn niet tot de conclusie komen dat het college van dekanen een bestuursorgaan van de universiteit is. Evenmin konden zij instemmen met de volgende zin in de memorie van antwoord (blz. 9): «Artikel 9.63 maakt deel uit van een paragraaf omtrent schorsing en vernietiging van besluiten van bestuursorganen van de universiteit». In de hun ter beschikking staande tekst luidde het opschrift van paragraaf 6 als volgt:

«Schorsing en vernietiging van besluiten alsmede voorzieningen in geval van verwaarlozing van het bestuur».

Met belangstelling zagen de leden argumenten tegemoet ter staving van de stelling dat het college van dekanen te beschouwen valt als een bestuursorgaan van de universiteit.

– Artikel 9.64 en 9.66.

De stelling van de regering dat opname van de bepalingen uit artikel 114, derde lid en 116, derde lid WWO in de WHW «in feite overbodig is», doordat de materie reeds geregeld is in artikel 9.72, vermocht de leden niet te overtuigen. In het laatste artikel is immers slechts sprake van «beschikkingen», terwijl de artikelen 114, derde lid en 116, derde lid WWO hun werking uitstrekten tot besluiten van algemene aard. Nu aldus de rechtsbescherming geringer wordt, drongen deze leden er op aan de bepalingen uit de artikelen 114, derde lid en 116, derde lid in de WHW op te nemen.

– Artikel 9.76.

De leden van de CDA-fractie konden niet instemmen met de opmerking dat kroonberoep opengesteld is omdat «de aanwijzingen niet de eigen aard van de instelling betreffen». (memorie van antwoord, blz. 10). Uit het derde lid van artikel 9.76 blijkt nu juist dat, als er een verschil van mening is, dit gaat over «de eigen aard van de instelling». Nu in de memorie van antwoord (blz. 10) aangegeven wordt, dat de eigen aard van de instelling onder andere het werkerterrein van de Onderwijsraad is, ligt het voor de hand, bij deze problematiek de Onderwijsraad te betrekken.

– Artikel 10.21.

Nu hier de term «van de formatie» is weggefallen en het een belangrijk onderwerp betreft, drongen deze leden aan op een spoedige herziening van de WHW.

– Artikel 11.9.

Nu deze leden op de vraag: wat wordt bedoeld met «zwaarwichtige redenen» géén; antwoord hadden gekregen, herhaalden zij hun vraag. Gaarne zouden zij één of meer voorbeelden van zwaarwichtige redenen vernemen.

– Artikel 12.4, eerste lid.

Deze leden kwamen met de volgende casus. De raad van bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden. Er is één vacature, zodat zich ook in deze situatie een gelijke stemverhouding kan voordoen. Om in een dergelijke patstelling te voorzien, verzochten deze leden ook voor de eerste volzin te bepalen, dat, bij staking van stemmen, de stem van de voorzitter doorslaggevend is.

De voorzitter van de commissie,
Ginjaar

De griffier van de commissie,
Hommes